

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca; ako je ta dan nedelja ali praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto s prilogo »Domači Prijatelj« 2 goldinarja. — Priloga izhaja 10. in 30. dan v mesecu.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Leto XVII.

V Celovcu, 20. februarja 1898.

Štev. 5.

Naši nameni.

Naši národní in politični nasprotniki imenujejo nas duhovno ali „klerikalno“ stranko. Trdijo zlasti po svojih listih, da duhovnom ni prav nič za kmeta, da bi mu v resnici pomagali in svetovali, ampak da se samo zato vmešavajo v politiko, da bi kmete dobili na svojo stran in tako dosegli svoje sebične namene. In onim poštnim slovenskim možem, ki so naši somišljeniki, pa očitajo, da kar tja v en dan, slepo in brez prevdarka, verujejo to, kar jim duhovni pravijo. Koliko krivičnega očitanja je v teh besedah, koliko lažij in obrekovanj! Toda brezvestni nasprotniki se ne brigajo za to, lažejo v jednomer naprej in tako spodkopavajo čast in ugled duhovnikov in rodoljubov pri ljudstvu.

Da, veliko so govorili in pisali nasprotniki in še pišejo zoper slovenske duhovnike in rodoljube. A dokazali pa še niso ničesar in tudi ne morejo dokazati, ker se neresnica in laž sploh ne dá zagovarjati in dokazati. Zato slovenski rodoljubi lahko zakličejo nasprotnikom: „Dokler vseh teh obrekovanj ne dokažete, in tega ne morete nikdar, dotlej ostanete nesramni lažnjivci in brezvestni zapeljivi ljudstva!“ Slovensko ljudstvo samo mora spoznati krivično in pogubno počenjanje nasprotnikov.

Položaj, v katerem je slovensko ljudstvo na Koroškem, je zelo žalosten in slovenskega ljudstva nevreden. A krivi preroki, ki sejejo med našim ljudstvom krive nauke in se hinavsko izdajajo za prijatelje Slovencev, hočejo ta položaj napraviti še nevednejši. Dve reči sta, kateri mora slovensko ljudstvo z vso skrbjo čuvati in varovati kot dve najdražji svetinji, namreč: sv. vero in svojo národnost. Sv. veri je ostalo slovensko ljudstvo doslej zvesto. Toda najnovejši nasprotni preroki, ki se navidezno izdajajo za prijatelje Slovencev, hočejo tudi to svetinjo iztrgati iz pobožnih src. Tudi v verskem oziru so nasprotniki Slovencem nevarni, kar se dá z vzgledi lahko dokazati. Če pa pogledamo na politično polje, vidimo tu še žalostnejše razmere. O národnih pravicah slovenskega ljudstva na Koroškem skoro govoriti ne moremo. Naš slovenski jezik ni še prišel do svoje veljave niti v šolah niti v uradih. Ošabni Nemeec se povsod šopiri in pritiska prepohlevne Slovence ob steno! Vsakemu Slovincu se stori milo pri sreči, ako premišljuje žalostne razmere svojega národa na Koroškem.

In slovenski duhovnik, ki je vzrastel iz svojega ljudstva in ki s svojim národom čuti in deli veselje in žalost, naj bi pri teh žalostnih razmerah ostal miren in držal roke navzkriž ter gledal, kako se slovensko ljudstvo vedno bolj bliža svojemu propadu?! Nikakor ne! Ako slovenski duhovnik vidi, kako se med ljudstvom trosi brezverstvo, tedaj že zahteva njegov poklic, da se tudi zunaj cerkve postavi nasproti brezvestnim spodkopovalcem verskega življenja. In če nadalje vidi, da ni dovolj posvetnih mož, da bi zabranili škodo, ki preti od nasprotnikov tudi v gospodarskem in národnem oziru, tedaj stopi kot zvesti sin svojega národa tudi na gospodarsko in politično polje ter tu poučuje kmeta in brani njegove národne pravice. Zato govorijo slovenski duhovniki in rodoljubi po shodih, zato poučujejo slovenskega kmeta o umnem gospodarstvu, zato ustanavljajo posojilnice in kmetijske zadruge, da bi kmeta rešili iz gospodarskega propada, kamor so ga pahnili nemški liberalci, in da bi ga oprostili od onih Nemcev, nemških kupcev in bogatincev po naših trgih in vaseh, ki slovenskega kmeta poznajo samo takrat, kedar pričakujejo od njega dobička, ki so pa drugače vedno skrajno nasprotni Slovencem in njih pravičnim národnim zahtevam. Slovenski duhovniki so se bojevali in se bodo še bojevali zoper one hinavce, ki se izdajajo za prijatelje Slovencev in slovenskega jezika, kateri pa nič nočejo slišati o slovenskih národnih šolah in o veljavi našega jezika pri uradih.

In če nasprotniki očitajo slovenskim duhovnikom, da zato govorijo po shodih, da bi kmetje ob volitvah glasovali za-nje, je pa odgovor prav

lahek. Slovenski duhovniki in rodoljubi ne delajo zato na političnem polju, da bi poslanske sedeže dobili za-se, za svoje osebe; resnica je pa, da delujejo na to, da bi oni poslanski sedeži, kateri pripadajo Slovencem, tudi res prišli v slovenske roke. Kaka krivica se godi nam koroškimi Slovencem ravno vsled krivičnega volilnega reda in vsled neznosnega pritiska Nemcev pri volitvah! Izmed 360.000 prebivalcev Koroške je 120.000 Slovencev, torej ravno jedna tretjina. In po tem številu pripada Slovencem tudi tretjina poslancev. A imamo izmed desetih državnih poslancev mesto tri samo jednega in še tega smo komaj priborili pri zadnjih volitvah iz rok „bauernbundarjev“; in izmed 37 deželnih poslancev imamo namesto desetih ali dvanajstih samo tri. Ker je torej večina slovenskih krajev zastopana v državnem in deželnem zboru po Nemcih, ki so naši najhujši sovražniki, tedaj se ni čuditi, da se Slovencem v vseh ozirih tako slabo godi. Da imajo torej liberalni in nacionalni Nemci, h katerim pripada tudi „Kmetijski List“, nekaj poslanskih sedežev v svojih rokah, je to krivična posest Nemcev. In zoper to krivično posest, iz katere izvira toliko slabega za slovensko ljudstvo, se bodo slovenski rodoljubi in duhovniki toliko časa borili, dokler ne priborijo zmage.

To so ob kratkem naši nameni. Za te namene delajo slovenski rodoljubi in duhovniki. In sedaj slovenski možje, sodite sami, ali niso ti nameni pravi! Ali niso ti nameni tudi vaši in sploh vseh pravih koroških Slovencev? Gotovo! Če vam torej nasprotniki poreko, da slepo verujete duhovnikom, veste, kaj jim je odgovoriti. Odgovorite jim: Mi ne gremo za duhovniki slepo, brez svojih mislij, ampak zato, ker zahteva zdrava pamet in gorke slovensko srce, da se borimo vsi za one namene, za katere se borijo naši rodoljubi in duhovniki!

Glavni namen naših nasprotnikov pa je ta, da bi duhovnike pri našem ljudstvu ob zaupanju spravili, da bi prišlo ob svoje voditelje in da bi potem osamljene in samim sebi prepuščene koroške Slovence ložeje podjarmili sebi in svojim namenom. Do tega pa ne sme priti in ne bode prišlo, ako bomo svoj položaj bolje spoznavali in se ne bomo vedno in povsod slepo pokorili našim nasprotnikom.

Jezikovna razprava.

Dné 29. jan. je bil v deželnem zboru obširen razgovor o predlogu nemških nacionalcev, da naj deželni zbor pozivlje vlado, da prekliče jezikovne naredbe za Češko in Moravsko. Vprašati moramo, kaj imajo te naredbe storiti v našem deželnem zboru. V češkem deželnem zboru so Nemci rekli, da ta stvar ne spada pred deželni, marveč pred državni zbor. Po drugih zborih pa delajo nacionalci ravno narobe ter tako kažejo vso svojo neodkritosrčnost.

Utemeljeval je predlog posl. Kotz z mnogimi puhlimi besedami. Toži, da vlada zatira Nemce (kdo se ne smeji!) in pospešuje Slovane, da se je z onimi naredbami kršila postava, da jo je kršil prvi uradnik v državi. Kajpak govornik napada Slovane, zlasti Čehe.

Posl. Janez Huber: Dr. Artur Lemiš je rekel lani v neki seji, da mora vsak svoje prepričanje izreči, bodi to drugim prav ali ne. Zato povém tu svojo misel. Ne ogrevam se za jezikovne naredbe, nekaj pa moram vendar reči. Predlog pravi, naj se naredbe takoj odpravijo. Če je stvar tako lahka, zakaj se pa doslej ni dosegla? Koroški poslanci so se za to v državnem zboru vendar dosti potrudili (z razbijanjem itd.). Da je vlada slaba, vemo, da bi bila pa tako slaba, da naredbe takoj spet prekliče, ne verjamem. Predlog je po mojem mnenju prejojster in ravno Koroška nima za to uzroka. Ravno mi smo sprejeli od vlade mnogo dobrot in zato moramo drugače govoriti. Dr. Steinwender je rekel, da mora tudi krona (t. j. cesar) z nami ra-

čunati, a mi krone nočemo izzivati. Vem, da moj predlog nima upanja, a ker se jezikovne naredbe samo postavno morejo urediti, vendar predlagam: naj se vlada pozivlje, da jezikovne razmere po postavnih poti uredi.

Posl. Plavec noče izprevideti, kako bi deželni zbor ne mogel zahtevati, da se prekličejo naredbe, ki so zoper težnje ljudstva. (?) Potrpljenje nam je pošlo. Nemci plačujejo 238 milijonov davkov, drugi le 218. (??) Nemci so vsekako drug živelj (kajpak, zato se v novjšem času kažejo prav v „svitu“ vse svoje „kulture“!) kakor drugi. Kdor več plača, mora biti pametnejši, pridnejši, delavnejši — — —. Svoj čas smo jezikovne stvari drugače uravnavali; v Velikovcu so bili samo slovenski učenci, da so se učili nemški in narobe so Nemci pošiljali otroke na Kranjsko, da so se učili slovensko. Če se pa kdo noče učiti, naj ga nihče ne sili k temu. Nató govornik ponavlja svoje stare kvante o slovenščini, češ, da se Slovencem ne godi nobena krivica, da so se Slovenci sami izrekli zoper vpeljavo slovenščine in tudi nek učiteljski shod (!) v Šmohoru.

Plavec se je ob tej priliki zopet pokazal z vso svojo modrostjo. Da Nemci več plačujejo, je treba še-le dokazati, g. Plavec, in da smo manj vredni, to kratkomalo ne velja, naj se še toliko širokoustite! Muzali so se vsi poslanci, ko jim je Plavec razlagal svojo modrost, in majali z glavami, češ: kaj pa hoče, in iz govora res spoznamo, da so spodnje-koroška mesta na svojega poslanca lahko — ponosna!

Mil. g. knezoškof poudarjajo, da treba današnji, ko so politične strasti tako vnete, pomirjevalno uplivati na ljudstvo. — Jezikovne naredbe samo zaukazujejo, da morajo politični uradniki na Češkem in Moravskem znati oba jezika. Ali se tú govori o ljudstvu? Gotovo ne, marveč le o uradnikih. Priznam, da sežejo po mojih mislih naredbe predaleč, ker mora biti merodajna le dejanska potreba. Če se pa zahteva, naj se uradniki učijo tudi drugega deželnega jezika, moram to le pozdravljati, zakaj: kolikor jezikov znaš, toliko ljudij veljaš. . . . Predlog (nemških nacionalcev) pravi, da je naredba protipostavna. Temu ne morem pritruditi. Vlada je po mojem mnenju imela pravico, izdati naredbe. — Če se pravi, da se z naredbami žaliyo Nemci, tega ne morem pripoznati. Če se komu naroči, naj se uči drugega jezika, to vendar ni razžaljivo.

Jezik ljudstva je vedno nekaj vzvišenega in zato ne morem sprejeti načela, katero je poudarjal posl. Plavec: da kdor mnogo plača, sme tudi zahtevati. V dejanskem življenju je pač tako, a za jezik ljudstva to ne velja; jezik ubogega je ravno tako častljiv, kakor bogatinov. To je národni vzor, národno blago, ki se ne dá nikakor primerjati s telesnimi stvarmi.

Na to mil. g. knezoškof kažejo, kako bi se moglo doseči sporazumljenje gledé jezikovnih razmer in razpravljajo o pomenu nemškega jezika za našo državo. Obsojajo narodnostne prepire in kažejo na pretečo nevarnost od strani socijalne demokracije. Poudarjajo tudi, kako važna je skrb za gospodarsko stanje ljudstva in končajo z izjavo, da ne morejo glasovati za predlog.

Posl. dr. Steinwender obžaluje po svojem, da je posl. Janez Huber zoper predlog in nasproti knezoškofu dokazuje, da so bile jezikovne naredbe nepostavne ter pravi, da je za nacionalce postavnost še le v drugi vrsti merodajna. Najprej je zá-nje merodajno to, da so se naredbe izdale zoper Nemce. Prav oholo govornik poudarja nemško stališče češ: nobena postava, nobena naredba se ne sme napraviti brez volje Nemcev (t. j. nacionalcev). Dokler oni niso za to, mora vse ostati pri starem. Nihče ne sme kaj ukreniti zoper nje, tudi cesar ne. — Če je tako, kakor je modroval Steinwender, čemu je potem sploh državni zbor? Če se sme zgoditi le, kar hoče on in privrženci njegovi, potem bi bilo pač najboljšje ka-li, da se postavi Steinwender za vrhovnega „komandanta“, da s pomočjo Lemišev, Wolfovo itd. vlada po svojem Avstrijo. Ali tako daleč pa le še nismo; tudi Steinwendrova

Slovenci! vpišite se v Mohorjevo družbo!

drevesa ne bodo zrastle do nebes in mi se tudi hočemo še vedno opirati na postavo!

Posl. Muri: Ne bodem razpravjal, ali so naredbe v postavi utemeljene, ali ne, marveč hočem le na kratko označiti stališče koroških Slovencev. Pri utemeljevanju predloga je g. predlagatelj rekel, da bi moglo priti vladi enkrat na misel, tudi za Koroško izdati podobno naredbo. (Nesreča bi ne bila! — Op. ured.) Bržkone je kaj slišal o znani interpelaciji na Dunaju, po kateri se zahtevajo take naredbe tudi za naše kraje. Ali nam koroškim Slovencem niti na misel ne pride zahtevati, da naj vsi uradniki v deželi znajo oba jezika. Kar Slovenci zahtevajo je to, da morajo uradniki v slovenskih in mešanih krajih znati oba jezika. To pravico smemo zahtevati; zajamčena je po državnih osnovnih postavah, in da je Koroška dvojezična dežela, tega pač nihče ne more utajiti.

Posl. dr. Artur Lemiš nasprotuje posl. Huberju in izreka željo, naj se tudi konservativni Nemci podajo pod komando nacionalcev, ter z njimi rogovilijo zoper naredbe. Govori — po svojem — o razmerah na Češkem in pravi, naj se Čehi le učijo nemški, a Nemcem ne bodi treba se učiti češki, ker se jim to ne poljubi. Besediči, da Čehi zaostajajo za Nemci (??) in pravi, „da slovenskim poslancem nima za zlo, če se potegujejo za svoje ljudstvo, samo oni morajo pustiti tudi Nemcem, da storijo ravno isto. (Saj tega nihče ne brani! A kaj kričé nasprotniki toliko, ko se mi oglašamo le za postavne pravice!?) Zagovarja obstrukcijo in pravi da jo je povzročila le vlada. Redno parlamentarno delovanje je nemogoče, dokler se ne prekličéjo naredbe.

Posl. Grafenauer: Poročevalec Kotz je rekel, da imajo Čehi, Poljaki in Slovenci svoje posebne težnje; prav gotovo, in nevarno bi bilo, ako bi jih ne imeli. Saj gg. poslanci tudi nemških teženj ne morejo utajiti, ker je to njih pravica. Posl. Plavec je rekel, da Nemeč v omiki nadkriljuje druge narode, a pomislite vendar, da imate tudi vse kulturne zavode. In to zahtevamo tudi mi; napravijo se naj tudi za nas taki zavodi in naravno, samo ob sebi umevno je, da se narod v tem oziru giba. Da za Koroško zahtevamo jednake jezikovne naredbe, kakor so one za Češko, ni res. Ne zahtevamo, da morajo uradniki povsod na Koroškem znati slovenski in to se tudi v interpelaciji v državnem zboru ni zahtevalo; mi omejujemo naše narodne zahteve na oni del dežele, ki je naš. Dolžnost države, oziroma njenih uradnikov je, da občujejo s strankami v tistem jeziku, katerega le-te govoré. S tem, kar so rekli knezoškof, soglašam. Ker Avstrija obstoji iz dežel z različnimi jeziki, in ker je pripoznana po ustavi ravnopravnost narodov in jezikov, smatram za upravičeno, če se brani vsako ljudstvo zoper to, da se kršijo pravice njegovega jezika.

Glasujem zoper predlog zató, ker ne smatram deželnega zbora poklicanega sklepiti v tej zadevi, ker jezikovnih naredb ni izdala deželna vlada. Poklican je za to državni zbor. Znano mi je, da hoče vlada te naredbe nekako preurediti. Vkljuba vsemu temu me nihče ne more prepričati, da je hotela vlada storiti Nemcem kako krivico; bolj verjetno je, da se to zgodi nam Slovanom, kakor smo že dostikrat izkusili.

Posl. dr. Luggin zagovarja nemško stališče in hoče nasproti knezoškofu in Grafenauerju dokazati, da so naredbe res nepostavne in škodljive.

Posl. Einspieler poudarja, da so že po državnih osnovnih postavah določene pravice avstrijskih narodov in da je predlog sploh nepotreben za to, ker se je vlada izjavila, da hoče izdati nove naredbe. Posl. dr. Lemiš je rekel, naj ugovarjamo interpelaciji, ki se je stavila v državnem zboru gledé slovenskih pokrajin. A mi nikakor ne ugovarjamo, ker se v oni interpelaciji izrekajo le želje slovenskega ljudstva. Ta interpelacija ne zahteva istega, kakor naredbe za Češko, marveč hoče, da dobijo Slovenci v mešanih krajih pravice, katere jim gredó po postavi. To kažejo tudi sklepi ljubljanskega vseslovenskega shoda gledé koroških razmer. (Primeri resolucije, kakor smo jih ob svojem času objavili.) Ti sklepi nikakor niso taki, kakor so poročali nasprotni listi.

Poročevalec Kotz v sklepnem govoru prav surovo napada poslance Grafenauerja in katoliške liste. — To je kaj lahko delo: napadati druge, ko se ne smejo več braniti; ali je pa tudi častno, je drugo vprašanje!

Konečno se je predlog sprejel. Proti so le glasovali: knezoškof, Janez Huber, Einspieler, Grafenauer in Muri.

Šolski razgovor.

Dné 5. februarja je bil v deželnem zboru obširen razgovor o ljudskem šolstvu. Prvi je posegel v razpravo posl. Ghon in govoril za to, naj se napravijo za tiste otroke, ki imajo daleč v šolo, nekake kuhinje, da dobivajo opoludne

kaj tople hrane. To stvar naj bi vzeli krajni šolski svéti v roke.

Dež. predsednik pl. Fraydenegg pravi, da je dež. šolski svét že izdal ukaz okrajnim šolskim svétom, da naj delajo na to, da se bode v gori omenjenem oziru poskrbelo za revne šolarje.

Naše stališče.

Posl. Grafenauer: Ne govorim o bremenih, katere mora ljudstvo nositi za šolo, govorim samo zoper šolski sistem in o tem niti med Nemci niti med Slovenci ni razlike; vse ljudstvo na Koroškem spozná, da je treba uravnava naših šol preurediti. Reklo se je prej, da se šole ne smemo dotakniti, a kdo jamči za to, da je to res? Vse, kar ljudje napravljajo, more biti pomanjkljivo in je navadno tudi pomanjkljivo.

Pa ne samo šola je povzročila neprijetne razmere, marveč tudi prevelika miloba cenzure (presoje) in novodobna prostost. Le-ta je velik del človeštva hudo pokvarila, zakaj mišljenje naroda prihaja samo iz omike, katero je dobival. Če pazljivo preberemo šolsko postavo, spoznamo, da je načrt za to napravil zidar in da mora ta stavba po novi šegi dobiti tudi rudečo streho. Imamo ustavo (konstitucijo), mislimo pa, da bi bilo v marsičem bolje, če je ne bi imeli, zakaj smisel za politične pravice je dandanašnji med ljudstvom še v povojih in tako je prišlo, da je nek gotovi del ljudstva, ki v Avstriji niti domovinske pravice nima (to so židi), največ sodeloval pri napravljanju sedanje šolske postave.

Šola in krščanstvo.

Zvezda-voditeljica za vsakega človeka je sv. vera. Veliko se govori o človekoljubju; že lani sem poudarjal, da se ljudstvo more vzgojiti le s pomočjo človekoljubja (humanitete). A kaj je človekoljubje? Vera je največje človekoljubje, vera je zakon božji in govornica vesti in če spravimo v uravnava naših šol več verskega duha, gotovo teženj ljudstva s tem ne bodemo ovirali, marveč jih pospeševali. Dobro vem, da se nekateri takoj, ko se govori o veri, bojijo, da hočemo šolo izdati uplivu duhovnikov. Jaz se tega prav nič ne bojim, jaz le spoznam, da ljudstvo potrebuje vero. Mnogi pravijo, da je vera zasebna (privatna) stvar, ali ona je postava. Mi napravljamo v koroški deželi tudi postave, recimo, da so te tudi le zasebna stvar in takoj bomo spoznali, da sedimo vsi zastoj tukaj. Postava je vodilo, po katerem se mora človeštvo ravnati, če je pa vera najvišja naša postava zasebna reč, zaslužila bode postava, katero delajo ljudje, tem preje to ime.

Mnogo se čuje o starih dobrih časih; v mnogih stvaréh so bili boljši, kakor sedanji; kar se tiče poštenosti, bili so nam predniki naprej, — tudi brez nove šole. Imeli so trdo versko prepričanje in na tej podlagi je bil uravnan ves človeški rod. Danes imamo šole od abecede do doktorstva in vendar je življenje bridko, in nastalo je gibanje, ki hoče uničiti ves obstoječi družabni red. Če sploh še moremo odvrniti vihar, ki se nam bliža, more se to zgoditi le na podlagi verskega pouka, ki tudi na višjih šolah nikakor ni nepotreben. Lani sem rabil Goethejev izrek: „Bodite pametni in začnite v šoli,“ danes ga ponavljam in polagam na srce poklicanim možem in oblastvom: Pravico in vero dajte ljudstvu, — žide pa odslovite!

Osemletna šola.

Sedaj imamo osemletno šolo; nočem reči, da se ne dá izvršiti v kakem mestu ali trgu, kjer se pečajo več z obrtnijo (rokodelstvom) kot s kmetovanjem; tu je na mestu. A prosim, naj se vendar ozira na razliko med mestom in deželo. Ljudje na deželi bi tudi radi otroke pošiljali v šole, in kjer je kaj denarja, otroke tudi pošiljajo tja, kamor slišijo po 12. letu, v kako višjo šolo. A treba računati s tem, je-li to mogoče. Ljudstvo propada tako, da moramo govoriti o največji revščini. Bolj potrebno in važno kakor geometrija, risanje, telovadba, petje, je človeku kos kruha. Kmetje ne dobijo več poslov, pa tem več plačilnih listkov (iz davkarij), zató morajo otroke prej ko mogoče porabiti pri gospodarstvu, da jim je sploh še mogoče obstati.

Ugovarjalo se mi bode: saj se otroci oproščajo šole v zadnjih dveh letih; reči pa moram, da bi bilo v marsičem boljše, da se to ne zgodi. Kdor pozna razmere, bo z menoj iste misli. Šolar, ki je po letu prost, ni več pod nadzorstvom učitelja, a pride vkup z drugimi ljudmi in reči moram, da ni šola sama vzrok, da je družba toliko pokvarjena. — Imenovali me bodo nazadnjaka, če zahtevam in priporočam šestletno redno in potem še 4-letno nedeljsko šolo. V tem vidim najboljši pripomoček, da se otroci varujejo slabih izgledov.

Zloraba tiska z duhom sedanjega časa je med množico vzbudila prav zlobne misli (ideje);

Goethe pa pravi, da jedna sama zadostuje, celim vekom dati drugo smer. Potreba je, da otroci, ko so dosegli 12. leto, ne ostanejo brez nadzorstva, ker ravno tú se začinja nevaren čas. Zato so nedeljske šole tako potrebne, da se otroci privadijo redu. Učitelji bodo sicer temu ugovarjali, češ, da hočemo vse imeti, a ničesar dovoliti, a jaz sem zato, da se učitelji za trud odškodujejo.

Jezikovna uredba šol.

Mnogokrat se nam očita: Vi zahtevate slovenske šole, ali kako daleč bodete pa prišli s slovenskim jezikom; nemščina je na Koroškem potrebna. Koliko so taki ugovori upravičeni, vemo sami. Ne branimo se nemščine in oni ugovori merijo samo na to, da hočete slovenščino čisto odpraviti. Mi smo za to, da se otroci učijo tudi nemški; a mi zahtevamo, da se otroci učijo tudi materinega jezika in se na podlagi tega poučujejo tudi v nemščini; to mislim, vendar ni pretirana zahteva. — Reklo se mi bode: Kedar pride nadzornik v šolo, se ne ozira na to, ali deluje učitelj na utrakvistični (dvojezični) ali na samo nemški šoli, in ne ozira se na težave pri takem pouku. — Pravijo, da se otroci naučé dobro nemški; a naučijo se le nekaj, česar niti ne zastopijo, ne pa nemškega jezika. — Kdo drugi pravi, slovenski otroci znajo že prej, nego pridejo v šole, slovenski; tudi Vaši otroci znajo, predno hodijo v šolo, že nemški; čemu se pa še osem let in več poučujejo v materinem jeziku? Ker je razlika med pismenim jezikom in narečjem. Ne kaj se govori, marveč ali se prav govori, je glavna stvar. In otroci, predno vstopijo v šolo, ne znajo pravilnega, pismenega jezika, zato se ga morajo naučiti tam. Zahtevamo zato, da kakor se nemški otroci poučujejo v nemškem, naj se tudi slovenski otroci poučujejo v slovenskem jeziku, in ko tega zastopijo, naj se učé tudi nemški.

Slovenski pouk se je po ukazu deželnega šolskega svéta vpeljal v nekaterih šolah, pa le nekako iz milosti, in slovenske ure so potisnili ob konec pouka. Pa ravno tako kakor drugi, so tudi slovenski otroci ob koncu šole utrjeni in hočejo kakor drugi biti prosti, ker otrok še ne zastopi, da ima od učenja v šoli več dobička, kot zunaj pri igri. Tudi zdi se mi, da mnogim mrzi slovenščina in da jo hočejo kolikor in kjer je le mogoče odpraviti. Pravijo, da starejši niso za pouk. Ali zakaj pa pri davčnih postavah ne vprašajo starejšev, so-li zadovoljni z njimi. Pri takih razmerah, kakeršne so na naših šolah, se ljudstvo z denarnimi žrtvami sili, da nazaduje gospodarsko, narodno in npravstveno. Vprašati se moramo, ali smo še v Avstriji ali na Turškem.

Pravijo, da ni slovenskih učiteljev; ker jih ne vzgojujejo! Reči moram, da nemški učitelji, ko pridejo iz učiteljišča, z vso pravico stojé na strani svojega ljudstva. A to se pri nas ne zgodi, in zakaj? Zato, ker se tisti gojenci učiteljišča, ki jih pošilja semkaj slovensko ljudstvo, da postanejo učitelji, ko pridejo vun, prav redko in le prav na tihem čutijo za Slovence. Zakaj če bi to javno storili, gorjé jim! Naj se učitelje ne pošilja k nam kot tuje in kot orodje za gotove namene, marveč naj se jim pové, kako važen in imeniten je njih poklic in naj se jih opominja, da si rajši zapomnijo § 26., kakor da ustanavljajo takozvane „feitelvereine“, katerih načelniki so! Odkod so učitelji v verskem oziru tako prostomiselní, ne vém, a mnogo h temu menda pripomaga učiteljišče, če je to, kar se javno piše resnično, in če se tam razlaga Darwin in Dittes. Ljudstvo in njegovo prepričanje je taki izobrazbi povsem nasprotno. Pojem ljudstva o šoli ne more posneti v besedi: duh in telo. Duh je: vera, upanje in ljubezen; duh je, da se otroci naučé brati, pisati in računati; nazori Dittesa in Darwina pa verskega dela ne pripoznavajo, zató pa druga načela: Svoboda, enakost in bratstvo (geslo socijalnih demokratov!), strup in malopridnost. — Te moje besede priporočam, da se uvažujejo, meni pa so povod, da glasujem zoper proračun!

(Konec prihodnjic.)

Družba sv. Mohorja

na Koroškem l. 1897.

(Sestavil: Reberčan.)

(Konec.)

Po dekanijah se razdelé Mohorjani tako-le:*)

VI. Dekanija Rožek ima 507 udov (+ 3); po farah Domačale 14 (— 5), Lipa 44 (+ 10), Skočidol 54 (— 7), Na Dravi 25 (.), Rožek 33 (+ 3), Št. Jakob 93 (+ 4), Podgorje 45 (+ 6),

*) Številke v oklepajih (.) kažejo, za koliko je lani število udov v dotični dekaniji ali fari napredovalo (+), ostalo jednako (.), ali nazadovalo (—) od prejšnjega leta.

Št. Ilj 49 (+ 2), Logaves 19 (— 6), Dvor 64 (+ 4), Gozdanje 37 (+ 2), Pečnica 23 (— 2), Št. Jurije 7 (— 8).

Z veseljem beležimo, da je napredovalo 7 far, med temi najbolj Lipa in Podgorje, nazadovalo pa le 5 (posebno Št. Jurije in Skočidol). Primeroma bi se družba v tej dekaniji še lahko bolj razširila, kajti z nadnormalnim številom se more ponašati samo 5 župnij: Podgorje s (6·42%), Dvor s (6·27%), Lipa s (5·11%) v Skočidolu in na Dravi. Povsod drugod so številke podrazmerne in sicer čisto nizke v Pečnici, Domačalah in Št. Juriju. Pričakujemo napredka!

VII. Dekanija Spodnji Dravberg s 150 udi (— 1); po župnijah: Spodnji Dravberg 27 (— 6), Črneče 21 (— 5), Libeliče 44 (+ 6), Ojstrica 20 (.), Labud 14 (+ 1), Suha 24 (+ 3).

Trije kraji so napredovali, zlasti Libeliče. Dva sta zaostala za 6, oziroma 5 udov, in jeden je ohranil prejšnje svoje število. Žal, da se niti jedna župnija v tem okraju ne pospne do razmernega števila. Na delo torej, dokler je še čas!

VIII. Dekanija Št. Mohor šteje 331 udov (— 9); po župnijah: Št. Mohor 2 (— 2), Melviče 24 (+ 1), Št. Štefan na Zili 43 (— 11), Šent-Pavel na Zili 15 (— 7), Ziljska Bistrica 56 (+ 1), Gorje 42 (+ 3), Čače 41 (— 9), Brdo in Borljane 23 (— 12), Blače 16 (.), Goriče 6 (— 3), Št. Jurij nad Ziljo 63 (+ 30).

V štirih farah se je število zvišalo; v Št. Juriju celo za 30 (!) udov. Znižalo pa se je zato žalibože v šestih. Nadnormalno zastopana sta samo 2 kraja, Št. Jurij (6·30%) in Bistrica (5·28%). Vse drugo je podnormalno, posebno nizko v Blačah, Brdo-Borljane in Št. Mohorju. Št. Mohor bi se za družbo sv. Mohorja lahko malo bolj pobrigal! Slabo je i v Goričah, pa tudi drugod bi bilo treba pridobiti precej več udov.

IX. Dekanija Tinje ima 405 udov (— 33); po župnijah: Grabštanj 90 (— 4), Št. Peter 12 (— 6), Pokrče 38 (.), Medgorje 38 (+ 22), Podgrad 12 (+ 10), Radiše 74 (+ 3), Podkrmnos 28 (— 1), Žrelec 8 (— 5), Št. Jakob 13 (+ 1), Tinje 44 (— 32), Slov. Šmihel 17 (— 5), Št. Tomaž 17 (— 2), Timenica 13 (— 14), Otmanje 1 (.).

Žal, da je v osmih farah število upadlo, poleg drugih posebno v Tinjah (skoro za polovico) in v Timenici. Zvišalo se je število pa komaj v štirih. Vrlo dobro so napredovali Medgorjani in Podgrašani. Pokrče so ostale jednake. Razmerno število je visoko na Radišah (10·93%), v Medgorju (7·45%) in v Grabštanju (6·16%), drugod pa zato dosti slabše. Posebno bi želeli napredka v Timenici, Žrelec, Št. Petru in Slov. Šmihelu.

X. Dekanija Trbiž s 183 udi (+ 17); po farah: Žabnice 36 (— 3), Trbiž 2 (— 1), Rabelj 6 (.), Ukve 40 (+ 22), Ovčjavas 42 (— 2), Vrata 38 (+ 4), Kokovo 1 (.), Pontabelj 5 (— 1), Lipaljavas 13 (— 2).

Jako lepo so napredovale Ukve, napredovale tudi nekoliko Vrata; nazadovalo pa jih je pet. Razmerno dobro stojé Ovčjavas (10·50%) in Ukve (5·55%). Drugod se je treba pospeti višje, posebno pa v Trbižu.

XI. Dekanija Velikovec šteje 489 udov (— 76), ki se po posameznih župnijah razvrsti tako: Velikovec 13 (— 1), Št. Rupert 96 (+ 11), Grebinj 83 (+ 1), Ovbre 33 (+ 1), Šmarjeta ob Telenbergu 26 (— 16), Sv. Štefan 16 (+ 2), Djekše 41 (— 4), Krčanje in Kneža 22 (+ 1), Ruda 52 (— 5), Št. Jurije 8, Klošter 72 (— 19), Gorenče 27 (— 4).

Sedem župnij je torej v tej dekaniji nazadovalo in so med temi padle nekatere s svojim številom prav močno: Klošter za 19, Šmarjeta za 16 udov! Narastlo je število le v peterih farah in sicer najbolj v Št. Rupertu. Reči se mora, da je razmerno število Mohorjanov z ozirom na čisto slovensko prebivalstvo obširne dekanije vseskozi pre-nizko. Samo župnije: Št. Rupert (5·75%), Klošter (5·21%), Grebinj (5·18%) in Gorenče (4·57%) so zastopane nadnormalno; povsod drugod je razmerje bolj slabo nego dobro. Pričakujemo zato letov v obče večjega napredka. Posebno naj se povzdignejo Št. Jurij, Velikovec, Šmarjeta, Krčanje in Št. Štefan.

Splošno stanje koroških Mohorjanov po dekanijah pa kaže sledeči pregled:

1. Beljak	377	(— 6)
2. Borovlje	734	(— 37)
3. Celovec	437	(— 23)
4. Dobrlavas	830	(— 23)
5. Pliberk	1014	(— 124)
6. Rožek	507	(+ 3)
7. Spodnji Dravberg	150	(— 1)
8. Št. Mohor	331	(— 9)
9. Tinje	405	(— 33)
10. Trbiž	183	(+ 27)
11. Velikovec	489	(— 76)
12. Druge dekanije	50	(+ 11)

*) Predlanskem so bili Mohorjevi udje iz Št. Jurija všteti v Šmarjeti, lani ne. Tako se lože tolmači, kako da je ta kraj upadel za 16 Mohorjanov.

V deveterih dekanijah je torej število udov upadlo, zvišalo se pa le v treh. Dal Bog, da jih bo letos povsod le več, nikjer pa manj!

Naslednji pregled naj nam konečno še pokaže, kako so razvrščene slovenske koroške župnije po razmernem številu društvenih udov.

A. Nadnormalno število imajo:

1. Korte	19	—	25. Ljubelj	6	06
2. Reberca	14	91	26. Kaplja pri Dravi	5	90
3. Vogrče	14	74	27. Št. Kancijan	5	80
4. Št. Ožbolt pri Jez.	12	51	28. Št. Rupert	5	75
5. Radiše	10	93	29. Loče	5	73
6. Ovčjavas	10	50	30. Otok	5	55
7. Št. Janž	10	17	31. Ukve	5	55
8. Mižice	9	63	32. Breza	5	40
9. Kazaze	8	19	33. Globasnica	5	33
10. Šteben pod Juno	7	85	34. Svabek	5	28
11. Sveče in Zavrh	7	56	35. Ziljska Bistrica	5	28
12. Slov. Plajberg	7	54	36. Klošter	5	21
13. Sela	7	45	37. Grebinj	5	18
14. Medgorje	7	45	38. Lipa	5	11
15. Šmihel	7	30	39. Žel. Kaplja	5	08
16. Opače	7	04	40. Št. Vid	4	95
17. Kotlje	7	01	41. Skočidol	4	90
18. Bilčoves	6	88	42. Bajtiše	4	88
19. Št. Lips	6	62	43. Št. Danijel in Strojina	4	82
20. Podgorje	6	42	44. Zihpolje in Golšovo	4	60
21. Sv. Andrej v Ravni	6	32	45. Podkrmnos	4	59
22. Št. Jurij nad Ziljo	6	30	46. Gorenče	4	57
23. Dvor	6	27	47. Na Dravi	4	54
24. Grabštanj	6	16	48. Crna in Jaborje	4	54

B. Podnormalno število imajo:

49. Kamen	4	47	83. Dholica	3	28
50. Št. Tomaž	4	47	84. Kotmaravas	3	26
51. Čače	4	40	85. Rabelj	3	—
52. Šteben pri Bekšt.	4	40	86. Hodiše	3	—
53. Suha	4	37	87. Pečnica	2	95
54. Vrate	4	36	88. Tinje	2	93
55. Škofiče	4	35	89. Krčanje in Kneža	2	82
56. Zilja	4	32	90. Labod	2	80
57. Krneče	4	28	91. Rožek	2	75
58. Melviče	4	21	92. Ojstrica	2	75
59. Št. Jakob v Rožu	4	17	93. Guštanj	2	69
60. Žabnice	4	14	94. Sv. Štefan	2	58
61. Št. Lenart pri 7. st.	4	13	95. Pontabelj	2	50
62. Gozdanje	4	11	96. Glinje	2	31
63. Šmarjeta	3	92	97. Borovlje in Pod-ljubelj	2	30
64. Brca	3	91	98. Št. Jakob ob Cel.	2	28
65. Podklošter	3	86	99. Vetrinj	2	25
66. Pokrče	3	83	100. Poreče	2	20
67. Podgrad	3	78	101. Blače	2	16
68. Galicija	3	77	102. Šmarjeta ob Te-lenbergu	2	03
69. Obirsko	3	77	103. Domačale	1	97
70. Ruda	3	76	104. Spodnji Dravberg	1	69
71. Gorje	3	71	105. Slov. Šmihel	1	66
72. Pliberk	3	67	106. Št. Peter	1	54
73. Logaves	3	65	107. Brdo in Borljane	1	36
74. Dobrlavas	3	61	108. Žrelec	1	33
75. Libeliče	3	60	109. Velikovec	1	30
76. Št. Pavel na Zilji	3	57	110. Timenica	1	06
77. Koprivna	3	54	111. Gospa Sveta	0	80
78. Št. Ilj	3	53	112. Št. Jurije	0	80
79. Lipaljavas	3	51	113. Trbiž	0	50
80. Dev. Marija na Je-zeru	3	42	114. Št. Mohor	0	25
81. Ovbre	3	30	115. Otmanje	0	16
82. Djekše	3	28			

Korte so se torej letos postavile na čelo koroških župnij. Tam je samo 6 kmetov in le 100 ljudij pa 19 Mohorjanov, torej pridejo na vsacega kmeta 3 udje in na vsakih pet ljudij 1 ud. To se pravi biti ukaželjnim in rodoljubnim! Naj bi jih povsod drugod posnemali v vnemi in navdušenju za našo slavno družbo. Posebno želeli bi bilo, da bi se kraji s podnormalnim številom udov začeli bolj gibati, da se bomo z božjo pomočjo povzdignili na 6000 družnikov.

Gotovo so tudi še te-le številke zanimive: Razdelilo se je lani vkup 429.240 Mohorjevih knjig. Na Koroškem 33.054. Družba obstoji že 47 let in je v tem času razdelila skupaj 6.848.165, t. j. šest milijonov osem sto osem in štiri-deset tisoč sto in pet in šestdeset dobrih slovenskih knjig. Te številke veliko povedó! Živela in cvetela slavna družba sv. Mohorja!

Dopisi prijateljev.

Iz Velikovca. (O ustanovitvi meščanske šole.) Poročal sem vam že svoječasno, da je naš občinski odbor posebno po pritisku nemško-narodovcev deželni zbor prosil dovoljenja za ustanovitev meščanske šole za dečke v našem mestu. Deželni zbor je v svojem lanskem zasedanju prošnjo odstopil deželnemu odboru z naročilom, naj do prihodnjega zasedanja deželnega zbora potrebne reči o tej stvari poizve in svoje predloge stavi. Meseca decembra minulega leta je menda došel od deželnega odbora tukajšnjemu občinskemu uradu dopis, v katerem se menda poprašuje, koliko je volje občina dati k novi meščanski šoli, koliko mestna hranilnica in ali ima občina že kako hišo za novo šolo pripravljeno, ali pa bo jo še-le zidala. H koncu deželni odbor še pristavlja, da bo od deželnega zbora težko doseči kaj podpore za novo šolo, ker je dotična svôta, ki je v podporo za ustanovitev novih šolskih stavb izpostavljena, že prekoračena. — No, to bo lepo. Lani že so se nam, ker je nemško-narodno vodstvo naše nemške hranilnice odklonilo navadne podpore 1200 gld. za občinske uboge, občinske priklade povišale za

10%. Kdo bo tedaj plačal podporo za ustanovitev nove meščanske šole? Mestna hranilnica bo mogla le malo dati, ker ima letos menda samo nekaj čez 9000 gld. čistega dobička. V tej svôti pa so zaračunjene obresti od rezervnega fonda, ki iznaša 136.000 gld., tedaj je treba od čistega dobička 5440 gld. odšteti, sicer, ako se tudi obresti porabijo, potem hranilnica svojo lastno mast jé. Ako se tedaj obresti za rezervni fond od čistega dobička odračunijo, tedaj celo majhna svôta ostane, katero bi mogla hranilnica za ustanovitev nove šole dati. Ker je iz zgoraj povedanega jasno, da od deželnega zbora ni pravega upanja kake podpore doseči, bo morala tedaj občina vse ostale stroške prevzeti. Že v svojem lanskem dopisu sem dokazal, da je meščanska šola pri nas, ko imamo že tako 6razredno nemško šolo, celo nepotrebna. Ali naši nemško-narodni kolovodje so si to v glavo vtepli in njih prijatelji v deželnem zboru seveda bodo njihovi prošnji ustregli. Nekteri tukajšnji obrtniki in trgovci, ki upajo od ustanovitve nove šole kaj dobička in zaslužka, seveda drviijo za nemško-narodnimi voditelji, ali kaj porečejo k temu vsi drugi davkoplačevalci mestni in okoliški? Toliko rečemo pa že danes, da, ako bodo se vsled ustanovitve nove meščanske šole občinske priklade povišale, bomo mi slovenski davkoplačevalci in z nami tudi mnogo nemških odločno zoper to ugovarjali.

Iz Velikovca. (Vsenemška beračija?) Vsled vedno še naraščajočega nemškega rogoviljenja v naši državi zrastel je seveda tudi našim mladim nemškonacionalcem greben, tako da so sklenili sedanjí zelo ugodni čas za svoje namene izkoristiti. Saj se tudi znanemu kričaču posl. Wolfu rogoviljenje izvrstno obnese, ko od vseh strani dobiva toliko tisočakov v podporo. Naši nacionalci imajo namreč kakih 170 gld. prihranjenih, katerih večji del je čisti dobiček od lanske pevske slavnosti. Ta svôta je namreč menda prva zaloga za gradbo nove društvene hiše, ki bi vsem tukajšnjim društvom služila kot „nemški narodni Dom“. Kakor čujem, hočejo menda naši nemški narodovci sedanjí ugodni čas po izgledu celjskih kričačev v to porabiti, da razpošljejo na vse Nemce, morda še v „rajh“, prošnje za darove za gradbo nemško-narodnega Doma v našem mestu. Tiskovne stroške pa hočejo menda z zgornjo svôto pokriti. Lahko si moremo misliti, kako bodo potrebo društvene hiše v svoji prošnji podpirali s silno nevarnostjo, ki našemu nemškemu (?) mestu preti od strani silnih Slovencev (?). Mislijo si menda, ako so Slovenci si zidali tako lepo „narodno šolo“, zakaj bi mi Nemci, ki smo „Herrenvolk“, ne mogli si zgraditi svoj „Narodni Dom“. Od vseh strani bodo morda krone, morda tudi marke semkaj v ta namen požvenketale. Ali mi Slovenci se tudi še tako lepega „nemškega narodnega Doma“ ne ustrašimo, zakaj, ako bodo z naprej zborovanja, plesi in veselice, ki so se dozdej po raznih gostilnah vršile, odslej se v „narodnem Domu“ obhajale, potem bodo gotovo tako oškodovani gostirji tukajšnjim nemškim kričačem hrbet obrnili.

Iz Št. Štefana pri Velikovcu. (Sijajna zmaga.) Dne 14. t. m. vršila se je tukaj pri Mežnarju ob obilni udeležbi občinska volitev za našo Vovbersko občino. Z velikim veseljem Vam poročam, da je slovenska stranka sijajno zmagala, zakaj od dvanajst odbornikov je devet zanesljivo naših. Že pred 3 leti smo liberalcem vzeli vajeti iz rok, toda ker sta dva od nas voljena Vovberjana od nas odpadla, nismo imeli zanesljive večine. Zdaj pa imamo zanesljivo nad dvetretjinsko večino. Vsi naši kmetje so pri volitvi složno postopali, le posestniki iz Vovber so imeli svojo lastno stranko, katero je vodil znani vovberski kramar Rosenzopf. Seveda so popolnoma propadli; dobili so v 3. razredu samo 32, v 2. razredu pa celo le par glasov. Voljeni so bili v 3. razredu za odbornike Janez Riepl p. d. Hambruž z 58, Jožef Aichwalder p. d. Jerh s 56, Tomaž Cikulnik p. d. Škorjanc s 54 in Simon Kralj p. d. Mohovnik s 53 glasovi; namestnika sta postala Matija Morak p. d. Mežnar z 51, in Andrej Slugovec p. d. Hornar s 47 glasovi. V 2. razredu so postali odborniki Gregor Muhar p. d. Jurič z 21, Anton Cikulnik p. d. Špajsar s 16, Martin Karpf p. d. Šustar s 16 in Jožef Lobnik p. d. Jazbec s 15 glasovi; namestnika pa Jurij Lasnik p. d. Jesih in Peter Messner p. d. Kaderk vsak z 12 glasovi. V prvem razredu je imela naša in nasprotna stranka enako, namreč vsaka 5 glasov. Ker pa mi nismo hoteli nobene združbe v občini narediti, smo se z nasprotniki pobotali in tako so bili skoraj enoglasno voljeni našinec Franc Rabič p. d. Tavžič, potem mladi posestnik Viljem Spek p. d. Juri v Vovbrah, o katerem se še ne vé, katere stranke se bo oklenil, in nasprotnika: starejši gosp. baron Helldorff in Anton Štefan p. d. Begant v Vovbrah. Cela volitev se je prav mirno vršila; nasprotniki so po končani volitvi tiho odšli, mi smo še dalje časa skupaj ostali in se svoje zmage veselili. Župan bo gotovo zopet postal vrli našinec, doseđanji

župan g. Jožef Aichwalder p. d. Jerh, ki se je skazal kot izvrstnega občinskega predstojnika, ker je poplačal neki občinski dolg in pa vrh tega še občinske priklade znižal za 5%. Bog živi naše vrle kmete!

Iz Škocijana. (Misijon.) Od 29. januarja do 6. t. m. smo tu imeli sv. misijon. Niti najstarejši ljudje se ne spominjajo misijona v naši fari. Željno smo ga pričakovali. Hvala Bogu, požrtvovalnosti domačega duhovnega pastirja in trudu gg. misijonarjev obnesel se je prav dobro, zakaj obhajanih (fara škocijanska šteje 1438 duš) bilo je ob tej priliki nad 1300! Kakor se vidi, se je tudi mnogo ustreglo ljudem iz sosednih far, posebno iz šentvidske, dobrloveške in kamenske, iz katerih je posebno zadnji dan prišlo k nam veliko ljudij, da je cerkev v pravem pomenu besede bila polna. Sv. misijon sta vodila č. g. P. Jakob Vrhovec S. J. iz Ljubljane, ki so se k nam pripeljali dne 28. januarja, ves teden, vsak dan trikrat pridigali, in č. g. P. Tomaž Lempel S. J., špiritual v duh. semenišču v Celovcu, ki so k nam prišli pred svečnico na mesto ravno nenadoma obolelega misijonarja č. g. P. Frančiška Doljaka S. J. Naša iskrena želja je, da misijon obrodi prav mnogo sadu, č. gg. misijonarjem pa poplačaj Bog obilni trud!

Iz Ukev. (Po volitvi. — Pravljičica o krokarjih.) Že dolgo časa ni bilo brati v predalih „Miru“ iz Ukev kaj, pa vendar se marsikaj zgodi, kar je vredno, da se v „Miru“ razglasi. Veliko se sedaj bere o volitvah in kako povsod razsajajo liberalci in rudečkarji. Tudi pri nas je žalibog taka vojska pri volitvah. Liberalci, ali kakor so se sedaj prekrstili „tajč-naceljni“, tudi pri nas zelo rogovilijo. Na dan volitve se je vsak pokazal v pravi luči, vsak se moral pokazati, ali stoji med sovražniki sv. katoliške cerkve ali med branitelji. Seveda so tisti „tajč-naceljni“ ljudstvo šuntali in na razne načine na svojo stranko pripravljali. To so letali in se trudili, še celo v Beljaku so bili, da bi bili našega prečastitega gospoda duhovnika odtrgali od svoje črede, da bi ne smeli k volitvi. Ali tega niso dosegli, postava jim ni tega dovolila, tudi pri okrajnem glavarstvu ne. Ko so videli, da se večina Uklanov še drži dušnega pastirja, so letali po Ovčjivasi, Žabnicah, Naborjetu in Trbižu, da so nalovili na njih stranko volilcev, ki od teh stranij plačujejo davek v našo občino. Seveda kaj je tem mar, ali obstojijo Ukeve dobro ali slabo, ali vlada „tajč-nacelj“ ali katolišk narodnjak. Pa tudi v Ukvah se znajdejo žalibog taki Judeži, ki prodajo svoje glase za lepo besedo in stopijo na levo stran. Čuditi se je, da se morejo taki ljudje še dobre kristjane imenovati, kakor se sicer radi imenujejo ter našemu gospodu duhovniku v obraz prilizujejo, za njih hrbotom pa satansko delo opravljajo. — Ljudje, ki se pustijo od „tajč-naceljnov“ tako zapeljati, so podobni krokarju, ki je sedel na drevesu in držal kos kruha v kljunu; lisica je prišla, seveda lačna, in pozelela ta kos kruha dobiti od krokarja, ne meneč se zato, ali ga je krokar sam potreben ali ne. Vedela je pa tudi, da ne more mu ga vzeti s silo, torej ga je nagovorila prav prilizljivo: o krokar, ko bi vedela, da znaš ti lepo peti, bi te postavila za kralja ptic, ker si sicer najlepši med vsemi pticami. Krokar verjame zviti lisici, spusti kruh in začne svoj: „krah, krah“. Lisica pa ne zmeneč se več za krokarja, popade kruh in ga sné. Krokar je moral žalosten iskati zopet drugje živeža, za kralja ptičev pa še dandanes ni. To je jasna prilika za današnje dni. Tudi naši ubogi „krokarji“ se pusté omotiti s sladkimi obljubami, tega pa ne vidijo, kako se občina vedno bolj in bolj pogreza v dolgove, čeravno plačujemo že za pol več, odkar je nastopil sedanji župan. To je pravo gospodarstvo, — kaj? Ko so še kmetje sami županovali, so pač delali za blagor vseh, a zdaj ni tako, dasiravno pravijo privrženci sedanjega župana, da ni takega moža v naši občini, kakor je on. — Kar ustmeno ne morejo naši „tajč-naceljni“ dovolj sramotiti našo stranko in našega prečastitega gospoda, ki so vendar vse hvale in časti vredni, jih obrekujejo še v brezverskih nemških časnikih, se tam lažejo čez nje, in pošiljajo te brezverske časnike v hiše, da bi lažje iztrgali spoštovanje do duhovnikov iz krščanskih src. Se-li spodobi tako delo pravemu kristjanu? „Po njih delih jih boste spoznali“, pravi sv. pismo. Gorjé, dvakrat gorjé tistemu, ki je prvi prinesel v našo katoliško slovensko vas liberalni duh!

Iz Ljubljane. (Družbi sv. Cirila in Metoda) so od 15. do 31. januarja poslali: Podružnica v Trbovljah 30 gld. 25 kr. — Slavna posojilnica v Metliki 10 gld. — Ženska podružnica v Kranju po gospej Mariji Drukar 32 gld. 50 kr. odkupnina podružničaric od dopušljanja novoletnih voščil. — Narodnjaki vranske podružnice za novoletno voščilo nabrali 7 gld. — Gosp. Matej Kenič v Orehku pri Prestraneku iz nabiralnika 75 kr. — Slavna posojilnica v Mozirju 25 gld. — Slavno „Bralno društvo“ v Rušah po tajniku č. g. kaplanu A. Šijancu 5 gld. — Slavna okr. posojilnica v Ljutomeru 10 gld. — Ženska podružnica v Sežani po blagajničarici gdč. Adeli Omahne 10 gld. 80 kr. udnine in 50 gld. za šesto pokroviteljstvo; pokroviteljica bode požrtvovalna bivša blagajničarica gdč. Antonija Drufovka. — Podružnica v Konjicah 22 gld. 50 kr. — Ormoška moška podružnica 34 gld.

11 kr. — G. Fr. Zagorjan 4 gld. 73 kr., nabrane pri g. Tratiniku v Dolenji Vasi pri Cirknici. — Slavno uredništvo „Domovine“ v Celju po g. D. Hribarju nabralo 15 gld. 15 kr. — Vesela družba v župnišču v Remšniku zložila 5 gld. — Č. g. Avguštin Skočir, kurat v graški bolnici, za prosinec in svečan daroval 10 gld. — Slavno uredništvo „Slovenskega Naroda“ v Ljubljani po g. J. Nollju nabralo 995 gld. 21 kr. — Iz nabiralnika g. veletržca Fr. Kolmana v Ljubljani 3 gld. — Kršč.-soc. slovenski delavci, vračajoč se od zagorske veselice, nabrali v železniškem vozu 1 gld. 21 kr. — Vesela družba pri g. J. Spreitzerju v Ljubljani ob priliki blagoslovljenja nove hiše nabrala 4 gld. 15 kr. — Neimenovanec družbi za šolske sestre 12 gld. 50 kr. — Živeli vsi darovalci in nabiralci!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Iz Dunaja. Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju podpira letos že 51 revnih velikošolcev. V 4 mesecih je bilo razdeljenih: v gotovini 294 gld. in 1133 obednic po 25 kr. je 283 gld. 25 kr., skupaj torej 577 gld. 25 kr. Vsak kdor more, spomni se bednih slovenskih velikošolcev na Dunaju. Zlasti v sedanjem času, ko se nemški „burši“ tako oholo šopirijo in ko jih vlada mirno gleda pri njih grdem početju, ne smemo zabiti slovenske mladine. Torej pomózi, kdor more. Darove hvaležno sprejema: društveni blagajnik vč. g. Franč. Jančar, monsignor, župnik nemškega vit. reda. Dunaj I. Singerstrasse 7.

Iz Rima. (Biserna maša sv. Očeta Leona XIII.) Ne morem drugače, danes (13. februarja) se moram tudi jaz oglasiti. Bil sem namreč v cerkvi sv. Petra. In veste kaj je bilo danes tam? Take slovesnosti človek le malokdaj vidi in zaradi tega tudi hitim, da vam prej ko mogoče povem, kaj sem vse videl. Že ves prošli teden so namreč prihajali iz cele laške dežele romarji v Rim. Skoro iz vseh mest Laške videli smo prihajati velike trume vernih katoličanov. In zakaj? Katoliško ljudstvo hotelo je blagemu očetu pokazati, da ga spozna za svojega duhovnega očeta in da ne more biti nikdar jednega mišljenja z onimi bogokletneži, ki so ga oropali njegove države in še vedno rogovilijo, da bi mu izpodkopali trdnostjoči prestol na skali svetega Petra. In danes je sprejel sveti Oče vse došle romarje v cerkvi sv. Petra. Tu je postavila laška vlada celo tropo vojakov, da bi se ne zgodila kaka nesreča zavoljo mnogega ljudstva. Le polagoma so spuščali ogromno število prišlecev v cerkev. Vsak, ki je hotel vstopiti, moral je pokazati svojo karto za vstop, katerih se je raztrosilo med ljudstvo nad 60.000. Pridem v cerkev. Ljudij ni bilo še preveč ali prav hitro so se gnetili ob ograjah, koje so zaznavovale pot, koder bo prišel sv. Oče. Prav po sreči najdem kraj v sprednjih vrstah. Ni trajalo dolgo in cerkev bila je polna ljudij. Čakali smo nestrpnno jedno, dve uri. Ob 1/2 10. uri se začujejo v spodnjem delu cerkve veseli „Eviva“-klici. Popred prišli so romarji z raznovrstnimi zastavami, katerih sem naštel nad 190. Potem so prišli škofje in višji uradniki raznih vlad, nato kardinali in res tu so prinesli sv. Očeta. Visoko na prestolu sedeč vzdigali so vedno in vedno tresočo roko k blagoslovu. In blagoslavljali so neprenehoma neštevilno množico. Ljudje so bili tako navdušeni, ko so zagledali 88-letnega vladarja cele cerkve, da so švigali z rutami in klobuki in tako na mnogovrstne načine pozdravljali došlega papeža. Kakor grom razlegali so se glasni „Eviva“-klici po velikanski stavbi. Ko so se sv. Oče približali oltarju, kjer so se postavili zastavonosci, vpognili so slednji vse bandere in tako pozdravili svetega Očeta. Aljudstvo ni prenehalo in vedno in vedno je pozdravljalo z veselimi klici sv. Očeta. Komaj so se približali oltarju, je takoj pričela sv. maša. K sreči sem imel tak kraj, odkoder sem mogel videti vse, kar se je godilo na oltarju. Sv. Oče namreč berejo sv. mašo tako, da so proti ljudstvu obrnjeni. Seveda je bila maša le tiha. Precej hitro je minula. Azistirala sta 2 kardinala. Maša je bila kakor navadna tiha škofvska maša. Prav dobro sem zapazil, s kako pobožnostjo in ginjenostjo je opravil višji pastir sv. cerkve sveto daritev. Pri maši so peli pevci sikstinske kapele in med sv. povzdigovanjem smo čuli izpod kupole krasne melodije srebrnih trompet. Po papeževi sv. maši je bral nek monsignor med zahvalo svetega Očeta drugo sv. mašo. Nato zasedejo sv. Oče prestol in prinesejo jih pred oltar, tako, da jih je videlo lahko vse ljudstvo v cerkvi. Pred nje poklekne kardinal Oršola in jim vzame z glave škofvsko mitro. Nato jim pritisne papeževo tijaro na glavo ter se vzdignejo sv. Oče in iz knjige pojejo veliki blagoslov: „urbi et orbi“ (t. j. rimskemu mestu in celemu svetu). Prav močan glas imajo in čeravno sem stal precej oddaljen od njih, sem jih vendar dobro slišal. Trikrat nas so blagoslovili. Ta blagoslov se podeli le ob izvanrednih prilikah. Jaz sem tudi mislil na drago slovensko domovino in jo sklepal v molitev. Po končanem blagoslovu vzdignejo zopet prestol in nesejo med vednimi „Živijo“- in „Hoch“- in „Eviva“-klici sv. Očeta skozi zakramentsko kapelo

nazaj v vatikan. — Spominjam se lanskega leta, ko so sv. Oče ob vnebohodu proglasili dva svetnika v cerkvi sv. Petra. Res lansko leto je gorelo tisoče in tisoče sveč in cerkev bila je zavita v dragocene preproge. Zategadelj se mi je zdela cerkev lansko leto tako majhna. A letos bil je vtis ves drugačen. Mnogobrojna množica dala je cerkvi sv. Petra pravi pomen in mogočni stebri so se prav lepo strinjali s prenapolnjeno stavbo. In si čutil človek zares, kaj je nam katoličanom papež. Star je že tako, da misliš, v vsakem trenutku bo izdahnil, ali njegov um je še bister in neka čudna višja moč ga še drži po koncu. Slovenci, če bi bili videli danes sv. Očeta v cerkvi svetega Petra, čutili bi, kakšna trdna vèz veže nas katoličane. Ta 88-letni starček je trdna skala, na katero se trdno opiramo. Ostanimo to kar smo, in noben vihar ne bo razrušil našega doma!*)

J. A.—c.

Koroški deželni zbor.

20. seja, dné 8. febr. Za zide ob desnem bregu Zilice se dovoli 1160 gld. podpore. — Prošnja ravnatelja gledališča v Celovcu za podporo se odkloni. — Za meščansko šolo v Volsberzi bo dala dežela 6000 gld. — O predlogu, naj se napravi postava glede izbiranja bikov (Stierkörungsgesetz), se ni obravnavalo, ker je dež. predsednik izjavil, da bode vlada sama predložila dotični načrt. — Reši se več manj važnih poročil.

21. seja, dné 9. febr. Brez debate se reši več nepomembnih poročil dež. odbora in odseka. — Za strgarsko šolo v Naborjetu se dovoli 300 gld. podpore. — Prošnja 80-letnega zdravnika Kastnerja v Borovljah za pokojnino se odkloni. — Občini Važenberg se dovoli za cesto iz Trušenj do Št. Ruperta ob Velikovcu 100 gld. podpore. — Za popravo starih slik v Zgornjem Dravberzi se dovoli 200 gld.

Obširnejši je bil razgovor o podpori, 250 gld. za popraviljanje cerkve sv. Jerneja v Brezjah. Nemški nacionalci so se pokazali ob tej priliki in pravi luči kot nasprotniki cerkve. Zahtevali so namreč po svojem poročevalcu dr. Artur Lemiš-u, naj se doneski podružnice sv. Petra za dijaško semenišče „Marianum“ v Celovcu povrnejo za popravo farne cerkve, ki je pogorela l. 1895.

Dr. Lemiš-u odgovarjajo mil. g. knezoškof in dokazujejo v daljšem govoru, da je njih dolžnost, skrbeti za naraščaj duhovnikov v škofiji ter imajo pravico za to porabiti tudi prosto premoženje cerkv. Zahtevajo, naj se opusti drugi jako žaljivi del predloga finančnega odseka. — Govorijo še dr. Steinwender, dr. Luggin in jako nedostojno Lemiš, ki knezoškofa napada zbog Marijanišča. Konečno obvelja nekak posredovalni predlog dr. Luggina.

22. seja dné 10. febr. Knez Rosenberg je stavil in utemeljeval od vseh poslancev podpisani predlog, naj se sklene povodom 50letnice vladanja posebna

adresa na cesarja.

Dné 2. decembra t. l. praznujejo avstrijski národi redko slavnost, 50letnico, odkar je nastopil vlado naš svitli cesar. Korošci so stali v vojski in miru vedno zvesto ob strani cesarjevi in države, in se udeležili vseh resnih in veselih dogodkov. Tako je i sedaj ob cesarjevi petdesetletnici. Na dolgo dobo polstoletne neumorne delavnosti in očetovske skrbi za blagor milijonov podanikov more gledati Nj. Veličanstvo in v osebni ljubezni in spoštovanju najti ono zadovoljnost, ki jo zasluži velikodušen vladar za zvesto izpolnovanje svojih dolžnostij.

Volil se je poseben adresni odsek 5 članov. Izvoljeni so: Mil. g. knezoškof in poslanci knez Rosenberg, dr. pl. Metnitz, Muri in Ghon.

Za občinsko cesto v Kotljah se dovoli 120 gld. podpore. Dež. odboru se naroči, naj napravi načrt za preložitve te ceste. — Po predlogu posl. Murija se naroči dež. odboru, naj naprosi vlado, da čim preje preloži cesto čez Jezerski vrh. Dež. predsednik pripomni, da so načrti že izdelani in da se z delom kmalu prične. Preložitve bode stala 200 tisoč goldinarjev.

23. seja dné 11. febr. Prošnjam občin Lieserhofen in Slov. Plajberg, naj se oprostijo doneskov za uravnavo Drave, se je vstreglo in dež. odboru naročilo, naj potrebno ukrene pri vladi. Zoper to sta govorila Luggin in Hinterhuber, z a predlog pa Kotz, Kiršner in Steinwender. — Daljša debata je bila o prošnjah celovškega in beljaškega mestnega odbora, naj jim dežela pomaga zidati vojašnice za deželne brambove. Prošnji se odkloni. — Vsled prošenj občin v velikovski okolici, naj se odpravi mitnina v Velikovcu, se naroči dež. odboru, naj pravne razmere v tej zadevi preiskuje in v prihodnjem zasedanju stavi primerne predloge.

24. seja dné 12. febr. Dež. odboru se naroči, naj vlado zopet podrega, da se loti železnice

*) Zelo ste nam vstregli s tem dopisom. Hvala lepa! Prosimo, oglašajte se večkrat! Uredništvo.

Slovenci! Pridno zahajajte na slovenske shode!

v Rožno dolino. (Ali bode kaj pomagalo?) — Iz Štrucmanove ustanove se dovoli podpor za 10.635 gl.

Predlog o preuredbi volilnega reda za deželni zbor se vrne dotičnemu odseku z naročilom, da izdela načrt postave za vpeljavo direktnih volitev. Posl. Jan. Huber želi, naj se določijo občine za volilne kraje. Posl. Grafenauer želi, naj se vpeljejo ne samo direktne, marveč tudi tajne volitve.

Za ustanovitev trirazredne meščanske šole v Velikovcu se dovoli 15 tisoč goldinarjev. Društvu „Südmark“ in „Schulverein“ se dovolijo letne podpore. Ugovarjala sta tem podporam poslanca Einspieler in Grafenauer, ker se denar, kakor je javna tajnost, porabi le za politične namene zoper Slovence in ker nasprotuje pravičnosti.

Veronauk na realki.

Dne 17. t. m. je bila dolga debata o vladnem predlogu glede veronauka na višji realki v Celovcu. Nacionalci pokazali so se zopet v pravi luči. Dr. Prettner je v njih imenu izjavil; da oni nočejo in ne potrebujejo veronauka na realki! Proti veronauku so govorili: Luggin, Prettner, Steinwender, Plavec, Ehrenwerth in knez Rosenberg. Za veronauk mil. g. knezoškof (dvakrat), Jan. Huber, Grafenauer in Einspieler. Za knezoškofov predlog, naj se vladni predlog vzame za podlago razprave, to je za veronauk, je glasovalo 8 poslancev, proti 25. Več prihodnjic.

Politični pregled.

Avstro-Ogerska. Svetli cesar so se dne 13. odpeljali v Budimpešto, kjer ostanejo kake 3 tedne. — Na Češkem so v več občinah pri občinskih volitvah zmagali socijalni demokratje. Sredi meseca februarja bi se bile imele izdati nove jezikovne naredbe, a do sedaj jih ni bilo na dan. — Laški deželni poslanci v Tirolih, ki niso hoteli hoditi k sejam v Inomost, so izgubili svoje mandate. — Deželni zbori nadaljujejo svoje delo. Mnogo se morajo baviti tudi s političnimi dogodki zadnjega časa. Iz dež. zbora v Šleziji so Slovani izstopili, ker se nemška večina kar čisto nič noče ozirati na njihove pravice. To se pa sploh godi povsod, kjer imajo Nemci večino. Na več krajih so se izjavili, da hočejo na vsak način nadaljevati obstrukcijo v državnem zboru, ki se ima zbrati meseca marca. Govori se tudi, da hoče vlada drž. zbor razpustiti in razpisati nove volitve.

Druge države. V Parizu se vrši dolga potratna obravnava zoper francoskega pisatelja Zolo, ker je v nekem listu psoval in napadel francosko vlado in branil žida Dreyfussa, ki je bil važna vojaška pisma prodal nemški državi. — Grški princ Jurij bi bil rad guverner (poveljnik) na otoku Kreti, a sultan in tudi nekatere druge vlade so zoper njega.

Novičar.

Na Koroškem. („Bauernzeitung“) se v zadnji številki kar peni same jeze, da smo malo podregali v sršenovo gnjezdo in odtrgali malo dlake od volka v ovčji koži, ki sliši na ime „Kmetički List“. Zadelo smo jih, zato pa se zvijajo. Ni jim prav, da ljudem povemo resnico in nasprotno lisjake postavljamo v pravo luč. Jezi jih, da se naše verno slovensko ljudstvo noče navzeti nove nemškutarško-lutrovske modrosti, zato pa se repenčijo. Tudi 2. številka „Kmetičkega Lista“ je menda že izšla. Mi je še nismo dobili pred oči. Prav skrivajo svoj predpustno-šaljivi list, ne vemo, ali se ga sramujejo, ali imajo slabo vest, da se ne upajo na dan.

(Početje nemških srednješolskih študentov) celovških je vedno „lepše“. Pust e, mladi svet se suče po plesiščih, tudi dijaki nočejo zaostajati in prirejajo plesse. Vprašati moramo, ali stariši zato pošiljajo otroke v šolo in jih težko preskrbujejo, da tam — plešejo in prihajajo v toliko nevarnostij. Ni se potemtakem čuditi, da se toliko dijakov zgubi in ne doseže svojega cilja, ker jim roji vse drugo po glavi, samo knjige in uk ne. In da se od strani gg. profesorjev tako početje odobruje in podpira, je le obžalovanja vredno. Pa kaj, ko se trpijo celo stvari, kakor sledeče vabilo: Nemški višji realci vabijo na svoj ples z vabili, na katerih pravijo, da se bode vršil ples „am 19. Hornung 2011 n. g. Z.“ To se pravi: ti mladeniči let ne štejejo več po krščanski šegi, od Kristusovega rojstva, marveč prav po pogansko-germansko. To kaže, da hodijo že sedaj kot študenti, ki so dostikrat, kakor pravimo, še mokri za ušesami, po stopinjah Bismarcka, Schönererja, Wolfa itd. Nestrpnost se siloma vzgojuje že v dijakih, ne oziraje se na Slovence, ne gledé na to, da morajo tudi naši davčni novci pomagati vzdrževati take zavode.

In pokroviteljica tega plesa je, kakor se nam zatrjuje, sama soproga vodje one šole! — Vprašati se moramo: kam popelje to, če se bode mladina šolala in izgojevala tako?! Da bi vendar poklicani možje spoznali svojo dolžnost, dokler je še čas!

(Nemška nestrpnost), kakor jo gojijo na vso moč nemško-nacionalni kričači in njih listi, kaže se tudi v Celovcu. Večkrat se zgodi, da psujejo taki nestrpni Slovence samo za to, ker slovensko govoré. Posebno značilen pa je ta dogodek: Neka slovenska kmetica je prišla v svoji nevednosti nekaj navskriž z mestnim redom. Ustavil jo je neki pometać; ker ni znala nemški, je govoril ž njo slovenski. A zraven stoječi policaj ga vstavi rekoč: „Tu se ne sme govoriti slovensko!“ — Ta je lepa, da hočejo že mestni policaji, t. j. oni, ki bi imeli skrbeti za javni red, braniti nam posluževati se slovenske govorice!

* Velikega romanja v sveto deželo udeležé se s Koroškega sledeči gg. duhovniki: dekan in prošt Plešučnik v Beljaku, prošt Joas v Krajgu, dekan Guggenberger v Špitalu, profesor veronauka Koch v Beljaku, župnik Payer na Grobniškem polju. — Celovško mesto je kupilo dvoje velikih zemljišč med južnim in državnim kolodvorom za 67 tisoč goldinarjev. Postaviti hočejo tam mestno klavnico in živinsko sejmišče. — Celovski mestni zbor bode vprašal ljubljanskega, kako se je tam obnesla električna razsvetljava.

Na Kranjskem. Za razna sodišča v Ljubljani bodo zidali veliko palačo. — Poneveril je v okrajni bolniški blagajni v Ljubljani blagajniški uradnik Iv. Metnitz večjo svoto ter so ga djali pod ključ. Zaprl so tudi blagajnika J. Branketa. — V Čatežu ob Savi zagnal je krčmar J. Menzer dne 5. t. m. v prepiru svoji ženi velik kuhinjski nož v prsa. Žena umrla je vsled odtoka krvi še tisti dan. — Ljubljanski občinski svet je dne 16. t. m. brzojavno čestital vladiki Strossmayerju k šestdesetletnici mašništva. — Nemški „burši“ — velikošolci hočejo imeti izgredé tudi v Ljubljani. Zató izzivajo s svojim obnašanjem slovensko prebivalstvo in zlasti dijake. — V kratkem izide 1. št. II. letnika vzglednega znanstvenega lista „Katoški Obzornik“. Toplo ga priporočamo somišljenikom. — V Zatičini na Dolenjskem je umrla gospa Ana Hribar, mati znanega rodoljuba g. tiskarja Drag. Hribarja v Celju. N. p. v m.!

Na Štajerskem. Nemškonacionalci v dež. zboru nadaljujejo nasilstvo zoper Slovence. Zato so morali Slovenci in nemški konservativci večkrat zapustiti zbornico. Tudi pri preuredbi volilnega reda za dež. zbor se nočejo prav nič ozirati na slovenske, povsem pravične zahteve. — Slov. gasilno društvo so ustanovili v Vržeji pri Ljutomeru. — Ustrelil se je na straži v Radvanju pri Mariboru vojak F. Wilner. — Nemškim deželnim poslancem v Gradcu slovenščina tako mrzi, da so dne 16. t. m. odšli iz dvorane, ko je poslanec dr. Dečko pričel čitati neko slovensko interpelacijo. Slovenskega davka se ne branijo tako!

Na Primorskem. Goriški slovenski dež. poslanci so objavili resolucijo, po kateri zahtevajo varstvo za slovenske dijake slovenskih šol ter se izjavljajo za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Tudi dalmatinski zbor je odločno zahteval varstvo za slovanske dijake. — Nanagloma je umrl č. g. J. Meglič, kaplan v Pomjanu. Bil je prijatelj našemu list. N. p. v m.! — V Rovinju je pri občinskih volitvah zmagala hrvatska stranka. — Lahoni v istrskem dež. zboru nadaljujejo nasilstvo proti slov. poslancem. Jeden najhujših kričačev je Bartolič, hrvatski odpadnik. Stara pesem, da je poturica hujši od Turka!

Po drugih deželah. Štiridesetletnica slavne božje poti v Lurdu na Francoskem obhaja se letos od 18. febr. do 25. marca. — Na hrvatskem gledališču v Zagrebu se je te dni z velikim vspedom prvokrat predstavljala izvirna drama „Na ruševinama“. Pisateljica je mlada učiteljica liceja K. Lucerna. Rojena je v Celovcu ter se je še-le pred kratkim naučila hrvatski. — Češki časopisov je bilo l. 1840. le 10, leta 1897. pa čez 600; v Pragi sami jih je izhajalo 232. — Nemška beseda „Bier“ (pivo) je slovanskega izvora, to je jasno kot beli dan nedavno dokazal sam Nemeč učenjak Ernst Kuhn.

Občni zbor „Slovenskega čebelarkega društva“ se je vršil dne 14. jan. v pisarni kmetijske družbe v Ljubljani. Občni zbor je izvolil predsednikom ravnatelja v Marijanšču, preč. g. prof. dr. Fr. Lampeta, podpredsednikom ravnatelja kmetijske družbe, g. G. Pirca, in odbornikom gg.: bogoslovca R. Grmovnika, čebelarja P. Pavlina in učitelja Fr. Rojino. Občni zbor je nadalje ukrenil izdajati strokovni list „Slovenski čebelar“, katerega uredništvo se je poverilo g. Fr. Rojini, učitelju v Šmartnu pod Šmarno goro. Na predlog g. Murze se je odboru naročilo sestaviti nova društvena pravila, ki bodo omogočila snovanje podružnic „Slovenskega čebelarkega društva“ po Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Pri tej priliki javljamo, da bo vsak ud, ki plača letnino (1 gld.), dobival društveni list brezplačno. Odslej naj se vse pošiljatve, tičooče se „Slovenskega čebelarkega društva“, pošiljajo pod tem naslovom v Ljubljano.

Književnost.

„Voditelj“, nov slovenski bogoslovni list, izide koncem sušca in bo izhajal kot četrtletnik na štirih polah. Pečal se bo izključno z bogoslovnimi vedami in bo torej namenjen pred vsem velež. slovenski duhovščini. Oziral se bo tudi na praktične razmere v dušnem pastirstvu, zatorej mu bo jako ustrezno, ako velež. gg. dušni pastirji dopošljejo podatkov ali vsaj vprašanj o različnih zadevah v pastirovanju. Cena listu bo 1 gld. 20 kr. na leto. Rokopise in naročino sprejema g. dr. Fr. Kovačič, profesor bogoslovja v Mariboru.

„Slovenska kuharica“. Spisala in na svetlo dala M. Pleiweis. Ta slov. kuharicam namenjena, jako porabna knjiga je izšla že v IV. izdaji. Popisanih je v nji nad 1000 raznih jedil. Velja 1 gld. 50 kr., vezana 1 gld. 80 kr. in se naroča pri Kat. Bukvarni v Ljubljani.

„Slovenska Matica“, razposlala je svojim udom letošnje Maticne knjige. Udje dobodo letos kar 7 knjig in te so: 1.) Slovenska zemlja II. del: Samosvoje mesto Trst in mejna grofija Istra. Prirodnoznanstvi, statistični in zgodovinski opis. Knjigo dičijo 12 podob in 1 načrt. Spisal S. Rutar, c. kr. gimnazijalni profesor. — 2.) Zabavna knjižica: X. zvezek „Trojka“. Povest. Spisal dr. Fr. D. — 3.) Slovenske narodne pesmi. III. snopič. Uredil dr. K. Štrekelj. — Zgodovina slovenskega slovtva III. del. Drugi zvezek. Spisal prof. dr. Karol Glaser. — 5.) Električna, nje proizvajanje in uporaba. Spisal Ivan Šubic. — 6.) Knezova knjižnica. Zbirka zabavnih in poučnih spisov. IV. zvezek: I. Moja hoja na Triglav. Spomini Nežaja Nemcigrena. II. Er. L. Prenos Kopitarjevih smrtnih ostankov v Ljubljano. — 7.) Letopis „Slovenske Maticne“ za l. 1897. Uredil Anton Bartel. — Vse knjige imajo tako bogato vsebino, da bodo udje „Slovenske Maticne“ z veseljem jih prebirali in le želeli bi bilo, da bi vsaki omikani Slovenec in Slovenka bil ud te prekornistne družbe. — Posebno krasna je povest „Trojka“ in želimo le, da se spretni g. pisatelj še večkrat oglašá. — Udov šteje „Matica“ vkup 2880, t. j. 151 več kakor l. 1896. Po skofljah se razdelé: ljubljanska 1339, lavantinska 696, goriška 261, tržaško-koperska 201, Krška 131, sekovska 48, razne druge 204. Želimo le, da število društvenikov povsod še raste in se zlasti na Koroškem bolj povzdigne! Lepe knjige so pač vredne malega letnega doneska!

Vabila.

— Hranilnica in posojilnica v Glinjah bode imela dne 27. februarja 1898 ob 1/3. uri popoldne v hiši g. Lovro Zablachana na Trati svoj letni občni zbor s sledečim vspeodom: 1. Poročilo o posojilničnem poslovanju v letu 1897. — 2. Potrjenje letnega računa. — 3. Poraba čistega dobička. — 4. Volitev odbora in računskih pregledovalcev. — 5. Razni nasveti. — Na obilno udeležbo vse zadružnike najljudneje vabi načelnistvo.

Hranilnica in posojilnica za Sv. Lenart pri sedmih studencih in okolico bode imela na nedeljo dne 27. februarja 1898 popoldne ob 4. uri pri Majriču v Sv. Lenartu svoj letni občni zbor po sledečem dnevnem redu: 1. Poročilo tajnikovo o delovanju posojilnice v minulem letu. 2. Odobranje računa in razdelitev čistega dobička. 3. Volitev odbornikov. 4. Razni nasveti. K udeležbi vabi prijazno vse ude odbor.

Naznanila.

Oznanilo.

Vsled tusodnega odloka z dne 10. febr. 1898, št. T. B. 22/98, 117. II. 73, se je v tusodni zadružni register vpisala zadružna firma „posojilnica za Belo in okolico v Železni Kaplji, registrovana zadruga z neomejeno zavezo. To povzetje se opira na pravila z dne 6. jan. 1898. Zadruga ima namen prejemati hranilne vloge na obresti, dobivati si denarna sredstva s svojim zadružnim kreditom in dajati posojila.

Načelnstvo obstoji iz načelnika in 11 udov načelnstva. Tačasni udje načelnstva so:

1. Anton Mubi, p. d. Skalar, kmet v Beli, načelnik;
2. Franc Lenc, župnik v Železni Kapli;
3. Martin Haller, kmet v Beli;
4. Luka Piskernik, p. d. Hariž, kmet v Koprivni Peči;
5. Urban Sadonik, p. d. Peršman, kmet pod Peco;
6. Janez Rozman, p. d. Gobanc, kmet v Lepenu;
7. Filip Pasterk, p. d. Tajčman, kmet v Lobjniku;
8. Peter Prepotnik, p. d. Tomažič, kmet v Remšeniku;
9. Ernest Županc, kmet v Obirskem;
10. Jakob Kern, p. d. Rignik, kmet v Lepenu;
11. Jože Urh, kmet v Plaznicah;
12. Franc Weisseisen, p. d. Stular, na Jezeru, obč. Jezersko.

Načelnstvo podpisuje v imenu zadruga na ta način, da se podpišeta dva uda pod firmo, katera naj bo s pečatom natisnjena ali pisana. Zaveza zadružnikov je neomejena. Svoje sklepe razglasuje načelnstvo z oznanili v uradnici. Občni zbor se sklicuje v časopisu „Mir“.

C. kr. deželno kot trgovinsko sodišče v Celovcu, oddelek IV., dne 10. februarja 1898.

Loterijske srečke od 12. februarja 1898.

Linc 65 71 62 67 29
Trst 1 75 27 56 55

Izjava.

Jaz doli podpisani Valentin Ogris p. d. Polanec v Gorjah pri Kotmarivasi s tim očitno obžalujem, da sem proti Jožefu Adlasniku in njegovi ženi Mariji Adlasnik rekel: „da so vsi Metodiji goljufi in da je Dravec sam največji goljuf“. K takim besedam nisem imel nobenega razloga in jih torej prekličem, prosem za odpuščanje. Dovoljujem tudi, da se to v časniku „Miru“ na moje stroške obelodani.

V Celovcu, dné 10. feb. 1898.

+ Valentin Ogris
in dve priči.

Dr. Alojzij Kraut,

odvetnik v Celovcu,

na benediktinskem trgu št. 4, I. nadstropje.

Uradne ure so od 1/2 9. do 12. ure zjutraj in od 3. do 6. ure popoldne.

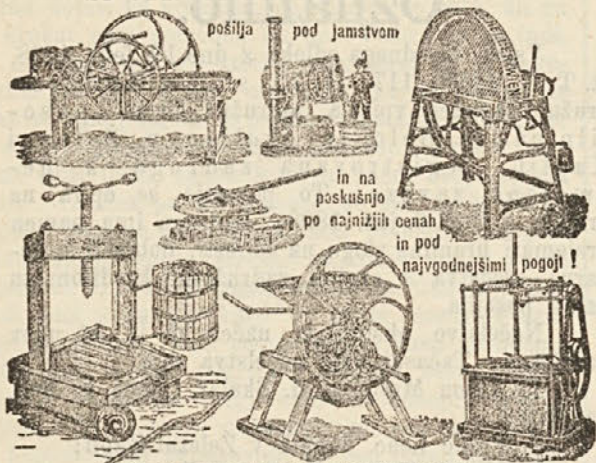
Ob nedeljah je pisarna zaprta.

Vzprejem spretnega pisarja,

ki je v besedi in pismu zmožen pravilnega slovenskega in nemškega jezika in ima lepo pisavo. Plača po dogovoru.

Dr. Alojzij Kraut,
odvetnik v Celovcu.

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

Lito čelno, murovo ali pritrjeno, in vrhovne stroje. Sogate ilustrirani 192 strani obsejal cestni in slovenskem in nemškem jeziku na zahtevanje takoj nastoj.

IG. HELLER, DUNAJ
1/2 PRATERSTRASSE NR. 49.
Preprodajalec se iščeja

Kovačnica se dá v najem,
ki leži na dobrem kraju blizu okrajne ceste. Več pové Kristijan Košir p. d. Kovač v Logivesi, pošta Vrba (Velden) na Koroškem.

Velika gostilna

ob okrajni cesti, p. d. Grašerjevo posestvo v Štebnju pri Klobasnici, slovenski veliki vasi s 70 hiš. številkami in z velikimi vasi v bližini ter v najboljšem prometu, se takoj prodá za okr. 8000 gld. 3500 gld. more ostati na hiši. Posestvo obsega kovačnico, enonadstropno prostorno hišo, dobro obokane hleve s perilnico in kuhinjo za živino, kaščo itd. V hišo in hlev je napeljana voda. Gozdov je okoli 20 oralov, dva velika travnika z napeljano vodo in vrtovi, nad 50 birnov posestva in dosti paše za goved in 50 ovc, delež občinskega gozda do okrog 5 oralov, vse v ravnini. Več pové posestnik **Franz Janisch**, pošta Klobasnica (Globasnitz) na Koroškem.

Mestna hranilnica ljubljanska

obrestuje tudi nadalje hranilne vloge

po 4%

brez odbitka novega rentnega davka.

1898

Mauthner's Samen.

Aussatzzeit: Ende Februar und März.
Saatweite: 25-30 cm. Abstand der Reihen, 10 cm. in der Reihe.
Bodenbeschaffenheit: Tieflocker, recht nahrhaft und nicht frisch gedüngt.

Mauthner-jevih

slovitih

zeliščnih in cvetličnih semen

zaprtih, oblastveno zavarovanih zavojih

s sodnijsko vpisano

varstveno znamko „medved“

se nahajajo

komisijska skladišča

pri največ

veletrgovinah z mešanim blagom v Avstriji.

V vsakem kraju je poverjena komisijska prodaja 80 najbolj zahtevanih vrst zeliščnih in cvetličnih semen le jedni tvrdki, torej nastavljeni le jedna omara.

Kot sveža in pristna semena tvrdke **EDMUND MAUTHNER** (Budimpešta, Andrassystrasse 23) veljajo le ona, ki so zaprta v izvorne zavitke z letnico 1898 in na katerih se nahaja, kakor kaže poleg stoječa podoba, slika **medveda** in ime **Mauthner**. — Pred ponarejanji se svari.

Čas setve: Koncem februarja in marca. Prostor za posejatev: 25-30 cm oddaljenost vrst 10 cm v vrsti. Kakovost zemlje: Globoko zrahljana, redilna in ne na novo pognojena.

Klepernikovo posestvo

(gostilna), v Gruči, občina Grebinj ob Velikovecu, z nad 100 birni posestva ter s potrebnimi sladkimi travniki in vrtom z gostilno se dá od podpisanega takoj z ugodno ceno v najem, oziroma se z ugodnimi pogoji tudi prodá.

Lovro Sturm, poštar v Zgornjih Trušajah.

OVES

(„Willkomm“).

Ta težki oves obrodi v vsaki zemlji, je najbolj rodovit in najprej dozori. Zraste visoko in daje prav dobro slamo za krmo, na njivi pa se ne vleže. Ker se ta oves na redko seje, zadostuje 50 kil za eno oralo. — Podpisano oskrbníštvo pošilja 25 kil za 5 gld., 50 kil za 9 gld. 50 kr., 100 kil za 18 gld. z vrečo vred. Uzorce po 5 kil pošilja s pošto franko proti 1 gld. 70 kr. predplačila. Oskrbništvo graščine Golič pri Konjicah (Gonobitz), Štajersko.

Nedavno odlikovano na higijenski razstavi v Londonu s prvím darilom, z zlato kolajno.

Med vsemi dosedaj naznanjenimi sredstvi proti skrnini, trganju po udih, čutniški bolezni v zobeh in glavobolu se od prvih zdravniških veljakov kot najboljši pripomoček priporoča

„MIRAKULIN“

ki gotovo pomaga in je najboljšo zdravilo proti tem boleznim. Cena jedni steklenici je 1 gld., po pošti poštne prosto 1 gld. 20 kr. — Dobiva se v lekarni

Löwenapotheke,

Baruch Gyula, Miskolcz št. 188 na Ogerskem.

Vaše blagorodje! Pošljite mi takoj dve steklenici Vašega izvrstnega zdravila, kterega ne morem pogrešati. Spoštovanjem Chalzel N. Budimpešta, 24. maja 1896.

Ker se mi je Vaš „Mirakulin“ dobro prilegel, pošljite mi takoj dve steklenici. Spoštovanjem Fani Tuč v Geviču, 8. junija 1896.

Pošljite mi še eno steklenico „Mirakulina“, ker mi pomaga za protin v nogah. Ter. Jahoda v Pragi, 16. jun. 1896.

Pristno le z zgornjo znamko.

PRISTEN

Cena zavoj 25 kr. (50 vinarjev)
vsebins 500 gramov.

Kathreiner.
Kaeppova sladna kava
v polnih zrnih.
Kathreinerjeve tovarne za sladno kavo
Dunaj-Monakovo

V svojo lastno korist naj zahtevajo in ljubiteje kupovalci le take izvorne zavoje.

Pijančljivost

se dá ozdraviti z **antibetinom**,* kakor se je že mnogokrat s sijajnim uspehom pokazalo. **Mnogostevilna** zahvalna pisma ozdravljenih se na željo brezplačno na ogled pošljejo. — Ker zdravilo nema nobenega okusa, zamore se pijancu dajati tudi brez njegove vednosti. — Ena skatlja velja 2 gld. 20 kr. Dvojna skatlja za bolj zastarane bolezni 4 gld. 40 kr. Ako se denar naprej pošlje, dobi naročnik zdravilo brez stroškov na pošti. Naslov prodajalca: **Adler-Apotheke, Lugos, Banat Nr. 721.**

* Ime zavarovano.